

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

4. Веряев А.А. Об использовании Internet-класса в качестве средства обучения / А.А. Веряев // Межвуз. сб. [“Информ. технологии в процессе подготовки современного специалиста”]. – Липецк: ЛГПИ, 1998. – Вып. 1. – С. 42–46.
5. Индустрия образования: [сборник статей]. – М: МГИУ, 2001. – 292 с.
6. Кислицкая И.С. Экспериментальное исследование эффективности применения в учебном процессе педвуза компьютерных контрольно-обучающих программ интерактивного типа / И.С. Кислицкая, Ю.Д. Кислицкий // Межвуз. сб. [“Информационные технологии в процессе подготовки современного специалиста”]. – Липецк: ЛГПИ, 1998. – Вып. 1. – С. 63–70.
7. Ройтман И. А. Методика преподавания черчения / И.А. Ройтман. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. – 240 с.
8. Финкельштейн Элен. AutoCAD 2000: [Библия пользователя; пер. с англ.] / Элен Финкельштейн. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2000. – 1040 с.
9. Юсупова М.Ф. Черчение в системе AutoCAD 2002: [учебное пособие] / М.Ф. Юсупова. – К.: Алерта, 2003. – 328 с.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2009

УДК 378.22:7.02(477)

Тетяна Сасенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва,
докторант кафедри соціальної і колекційної педагогіки
Полтавського державного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуті шляхи професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва в педагогічному університеті.

Ключові слова: професійна підготовка, викладач образотворчого мистецтва, шляхи, модульно-рейтингова система навчання, професійна спрямованість.

Постановка проблеми. Процес державотворення й розбудова вільного громадянського суспільства в Україні збігається з її поступовим входженням до світового співтовариства і пошуками свого місця у сучасному світі. У міру того, як наші способи життя стають усе більш подібними, виникає потреба ствердити унікальність своєї культури. Одним із шляхів вирішення даної проблеми є підготовка кваліфікованих фахівців – майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, а саме образотворчого мистецтва.

Проблема професійної підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін є не новою, але достатньо складною та багатогранною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійного становлення майбутнього викладача мистецьких дисциплін, вдосконалення фахової підготовки дістали досить широке висвітлення в психолого-педагогічних дослідженнях (Д. Авербах, Г. Андреев, І. Бех, І. Зязюн, В. Лозовецька, Н. Ничкало, В. Орлов, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Шевнюк, О. Щолокова).

Фундаментальні основи розвитку професійної освіти визначено в працях авторів концепції інноваційної освіти (В. Взятишев, Л. Романкова, Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, В. ШУКШИНОВА, О. ЩЕРБАК).

Формуванню готовності майбутнього фахівця до практичної діяльності присвячено наукові розвідки Г. Васяновича, В. Острейковського, А. Сисоевої, С. Сисоевої, Л. Сущенко.

Структуру професійної освіти розглядають Р. Гуревич, Є. Лузік, О. Пехота, Н. Побірченко, М. Сергеев (особистісні характеристики готовності до професійної діяльності); І. Батракова, В. Воронцова, Г. Волковицький, В. Гайворонська, В. Лозовецька, Н. Серіко (компетентність); Н. Абашкіна, Л. Лаптев, В. Моргун, В. Орлов, В. Сластьонін (майстерність); В. Кудін, О. Кульчицька, Н. Радіонова, О. Романовський (освіченість); Я. Кміт, П. Корчемний, В. Михайловський, Н. Ничкало, О. Отич (професіоналізм).

Розробка теоретичних основ і організаційно-методичних аспектів інтеграції в умовах професійної підготовки фахівців подається у дослідженнях В. Бикова, П. Воловик,

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

С. Гончаренко, О. Кайдановської, К. Колесіної, Я. Кміта, С. Клепко, Ю. Мальованого, В. Орлова, О. Шевнюк.

Різним аспектам професійної підготовки в галузі мистецької педагогіки присвячені дисертаційні дослідження: О. Банів (професійна підготовка майбутніх дизайнерів у мистецьких інститутах); О. Власик (національно-культурна ідентифікація студентів вищих навчальних закладів); Г. Білозерська, Н. Гулько, Н. Євстігнєєва, О. Реброва, О. Шевченко (професійна підготовка майбутнього педагога-музиканта); Т. Благова, М. Левченко, О. Мікулінська, Г. Ніколаї, Ю. Тарасов, (професійна підготовка майбутнього викладача хореографії); С. Коновець, І. Мужикова, О. Кайдановська (професійна підготовка вчителів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва).

Аналіз психолого-педагогічної теорії та практики показує, що, незважаючи на розуміння важливості професійної підготовки викладачів мистецьких дисциплін, ця проблема залишається недостатньо розробленою [1, 2, 4, 6, 7, 8]. Огляд наукових праць з проблеми свідчить про те, що майже відсутні роботи, в яких обґрунтовано процес професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.

Метою даної статті є визначення шляхів професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва в педагогічних вузах.

Логіка дослідження потребує розгляду двох понять: “професійна освіта” та “професійна підготовка”.

Виклад основного матеріалу. Професійна освіта (спеціальна освіта) – результат оволодіння певним рівнем знань і навиків діяльності в конкретній професії та спеціальності. Вона базується на загальній освіті; забезпечує підготовку робітників вищої і середньої кваліфікації, робітничих кадрів; здійснюється у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах, професійно-технічних училищах, на професійних курсах шляхом навчання на виробництві. Рівень професійних знань удосконалюється в процесі виробничої діяльності [5, 81].

Професійна освіта передбачає озброєння студентів певною сукупністю знань про соціально-економічні та психологічні особливості різних професій, про умови правильного вибору однієї з них. Формується також і позитивне ставлення у студентів до різних видів професійної і суспільної діяльності, формування мотивованих професійних намірів, в основі яких лежать усвідомлення ними соціально-економічних потреб суспільства і своїх психофізіологічних можливостей.

Соціолого-педагогічний словник тлумачить професійну освіту як:

- підготовленість людини до визначеного виду діяльності, професії, засвідчена документом (атестатом, дипломом) про закінчення відповідного навчального закладу;

- систему професійних навчальних закладів.

У сучасних умовах освіта професійна один з необхідних етапів формування особистості, передумова її включення в систему суспільного і виробничо-технічного поділу праці. Загальна доступність освіти професійної, гнучкість її структури забезпечує соціальну гарантованість самореалізації особистості, можливість розвитку індивідуальних здібностей, таланту. Освіта професійна – одна з ланок єдиної системи безперервної освіти [9, 167].

Аналіз літератури з проблеми дослідження [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8] дозволив зробити висновки про різні підходи до визначення професійної освіти і, відповідно, професійної підготовки спеціалістів (м. Ахмедова, Г. Балл, А. Беляєва, Т. Десятов, С. Сисоєва).

У дослідженні підтримується визначення “професійна освіта”, яке подає С. Гончаренко. На його думку, це підготовка в закладах освіти спеціалістів різних кваліфікацій для трудової діяльності в одній із галузей народного господарства, науки, культури; невід’ємна складова частина єдиної системи народної освіти [3, 274 – 275].

Відповідно, основні вимоги щодо професійної підготовки спеціалістів полягають у тому, що випускники навчальних закладів зобов’язані знати те, що складає їх професійну практику:

- теоретичні основи;
- основи професійних знань;
- поєднання теоретичних основ і практичних знань.

Випускники вищих навчальних педагогічних закладів зобов’язані:

- мати спеціальну підготовку, що дозволяє виконувати основні завдання, зумовлені професійною практикою;
- уміти робити узагальнення і висновки, що дають можливість поєднувати теорію з практикою;
- знати, які теоретичні положення можна застосовувати до розв’язання конкретних завдань чи проблем;
- володіти навичками міжособистісного спілкування – уміти ефективно спілкуватися в усній і письмовій формі;
- знати професійну етику та вміти застосовувати етичні принципи і норми поведінки в практичній діяльності;
- прагнути до підвищення свого наукового

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

рівня, бути готовим до участі в дослідженнях та в інших видах науково-дослідницької діяльності, що сприяє удосконаленню професійної практики;

- володіти мотивацією до неперервної освіти – займатися активним пошуком можливостей підвищення рівня професійних знань [12, 427].

Підвищені вимоги до якості професійної підготовки кваліфікованих спеціалістів – викладачів мистецьких дисциплін – зумовлюють необхідність якісного планування навчального процесу у вищих навчальних педагогічних закладах, впровадження нових курсів, розробки комплексу відповідного навчально-методичного забезпечення, сучасних організаційних форм і технологій навчання. Ці актуальні і важливі на сьогоднішній день завдання успішно вирішуються на кафедрі образотворчого мистецтва Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Педагогічний колектив кафедри спрямовує навчально-виховну діяльність на підготовку конкурентоспроможних викладачів образотворчого мистецтва, готових працювати в умовах полікультурного суспільства.

Основними шляхами реалізації завдання професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва у педагогічному вузі визначено: фахове спрямування змісту навчальних дисциплін (І. Гринчук, С. Коновець, В. Михайлюк, І. Мужикова, Т. Осадча); здійснення підготовки фахівця в системі кредитно-модульного навчання (В. Бондар, О. Прудникова, В. Радкевич, О. Ростовський, І. Шапошнікова, О. Щолокова), яке базується на самостійній навчально-пізнавальній роботі магістрантів, індивідуалізації навчання, співтворчості викладача та студентів (Н. Шиян).

На наш погляд, ґрунтовній теоретичній підготовці майбутніх викладачів до практичної реалізації знань з дисциплін образотворчого, культурологічного і методичного напрямку у майбутній педагогічній діяльності сприяє вивчення українського мистецтва.

Авторський курс “Сучасне українське образотворче мистецтво”, впроваджений у професійну підготовку майбутніх викладачів образотворчого мистецтва, дає магістрантам уявлення про історико-культурні процеси, етапи, стильові напрямки й тенденції розвитку сучасного українського образотворчого мистецтва.

Предметом курсу “Сучасне українське образотворче мистецтво” є базові положення з дисциплін історико-культурологічного й образотворчого циклів та необхідні уміння й

навички для їх використання у подальшій професійній діяльності.

Курс “Сучасне українське образотворче мистецтво” вивчається упродовж одного семестру. До нього включено три змістові модулі. Тематика модулів відповідає основним розділам дисципліни: Образотворче мистецтво середини 50 – початку 60-х років XX століття (Модуль 1); Художнє життя в Україні кінця 1960-х – середини 1980-х років XX століття (Модуль 2); Українське образотворче мистецтво періоду незалежної України (Модуль 3).

Змістовий модуль 1: “Образотворче мистецтво середини 50 – початку 60-х років XX століття” розрахований на 30 годин (4 год. – лекції, 4 год. – лабораторні заняття; 12 год. – самостійна робота, 12 год. – індивідуальна робота).

Для вивчення змістового модуля 2: “Художнє життя в Україні кінця 1960-х – середини 1980-х років XX століття” відводиться 32 години (4 год. – лекції, 2 год. – лабораторні заняття, 12 год. – самостійна робота, 12 год. – індивідуальна робота).

На опрацювання змістового модуля 3: “Українське образотворче мистецтво періоду незалежної України” відводиться 32 години (2 год. – лекції, 4 год. – лабораторні, 12 год. – самостійна робота, 14 год. – індивідуальна робота).

Структуру кожного модуля утворюють такі компоненти: зміст теоретичних знань; перелік основної та додаткової літератури; плани лабораторних занять, які включають питання для обговорення, завдання для практичної роботи, зміст і форму звітності; завдання для самостійної та індивідуальної роботи, творчі завдання; контрольні запитання і завдання; завдання для модульного контролю.

Основними формами контролю є:

- поточний контроль теоретичних знань, який здійснюється за результатами експрес-контролів у тестовій формі на наступному після лекції занятті;

- поточний контроль практичних навичок і умінь, який здійснюється за результатами оцінювання кожного лабораторного заняття; виконання самостійних та індивідуально завдань;

- модульний контроль, який здійснюється у кінці вивчення модуля за сумарною оцінкою поточних контролів, модульної контрольної роботи у тестовій формі, або комплексної контрольної роботи;

- підсумковий контроль, який здійснюється у формі сумарної оцінки за модульні контролі та підсумкову роботу або у формі заліку.

Для оцінювання тестових експрес-контролів використовується два критерії:

- правильна відповідь – 1 бал;

- неправильна відповідь – 0 балів.

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Таблиця 1.

Тематичний план курсу “Сучасне українське образотворче мистецтво”

№	Тема	Лекц.	Лабор.	Самост.	Індив.
Модуль 1: Образотворче мистецтво середини 50 – початку 60-х років XX століття					
1.	Сучасне українське образотворче мистецтво як навчальний предмет	2			2
2.	Розвиток образотворчого мистецтва 1950-1960-х років	2	2	12	10
Модуль 2: Художнє життя в Україні кінця 1960-х – середини 1980-х років XX століття					
3.	Художнє життя України у подвійному ідеологічно-формотворчому просторі 70 – 80-х років	2		4	6
4.	Постмодернізм у художній творчості українських митців	2	4	8	6
Модуль 3: Українське образотворче мистецтво періоду незалежної України					
5.	Українське образотворче мистецтво середини 1980-х років	2		4	4
6.	Українське образотворче мистецтво середини 1990-х років		2	4	4
7.	Тенденції оновлення й самоорганізації художнього життя України в умовах нових реалій		2	4	6
	Всього годин	10	10	36	38
	Залік	2			

Отже, максимальна кількість балів за кожен вид поточного контролю теоретичних знань дорівнює кількості поставлених у тесті запитань, мінімальна – 0 балів.

Провідною формою професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва залишається лекція, в ході якої викладач подає основний матеріал, дає рекомендації для подальшої самостійної роботи над темою.

Одним із способів підвищення інтересу до сприйняття лекційного матеріалу, спонукання до активного включення в навчальний процес є використання мультимедіа-технологій. Мультимедійні технології дозволяють якісно засвоїти об’ємний матеріал щодо течій, напрямків, стилів сучасного образотворчого мистецтва, творчості митців.

Лабораторні заняття включають в себе семінарську, практичну та лабораторну частину. Кожне лабораторне заняття передбачає опитування на семінарській та практичній частинах (3 бала); аналіз твору образотворчого мистецтва (1,5 бала); індивідуальні завдання (1,5 бала); тестовий контроль (1,5 бала).

Обов’язковим видом навчальної діяльності магістрантів є самостійна робота. Вона включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється на аудиторних заняттях та в позааудиторний час з

урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі (Т. Тімашева). Завдання для самостійної роботи поділяються на інваріантні (обов’язкові) та варіативні (творчі завдання). Наприклад:

- графічно зобразити генезис історії розвитку українського образотворчого мистецтва другої половини 50 – 80-х років XX століття;

- підібрати й проаналізувати репродукції українських художників-графіків періоду 60 – 80-х років XX століття;

- скласти перелік запитань для інтерв’ю з одним із сучасних майстрів образотворчого мистецтва, відвідати його творчу майстерню та взяти інтерв’ю;

- написати анотацію до картини сучасного майстра (за власним вибором);

- підготувати повідомлення про діяльність одного з сучасних представників образотворчого мистецтва регіону (художника, скульптора, графіка);

- підготувати повідомлення про творчу діяльність художника-випускника кафедри образотворчого мистецтва ПДПУ імені ВГ. Короленка;

- підготувати відеозапис телепередачі з

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

образотворчого мистецтва для подальшого обговорення на занятті;

- скласти каталог виставок з образотворчого мистецтва, що проходили у місті впродовж минулого року;

- скласти каталог робіт одного з представників сучасного образотворчого мистецтва Полтавщини;

- написати план проведення тижня художника у вищому навчальному педагогічному закладі

- розробити власне мультимедійне представлення теми за курсом (інваріантні);

- виготовити афішу і запрошення на виставку студентських творчих робіт;

- зробити рекламу виставки творів образотворчого мистецтва;

- створити власний проект діяльності виставкового центру з образотворчого мистецтва (варіативні завдання).

Кожне обов'язкове самостійне завдання оцінюється 3 балами і повинне бути здане викладачеві своєчасно. У разі несвоечасної здачі завдання без поважних причин знімається 1 бал.

Творчі завдання магістранти можуть виконувати з метою підвищення власного рейтингу. За кожне виконане завдання можна одержати максимально 6 балів.

Теми індивідуальних завдань пропонуються викладачем окремо кожному магістранту. Наприклад:

- написати реферат по творчості одного з митців, представників сучасного українського образотворчого мистецтва;

- виготовити міні-буклет – презентація робіт художника;

- підібрати питання до створення кросворду з теми курсу;

- розробити варіанти завдань до проведення олімпіади з сучасного українського образотворчого мистецтва у педагогічному вузі;

- скласти запитання до турніру знавців сучасного українського образотворчого мистецтва в педагогічному ВНЗ.

Для організації індивідуальної роботи з магістрантами організовуються консультації, кількість і тривалість яких визначається складністю завдання. За кожне виконане індивідуальне завдання магістрант отримує 6 балів.

Термін здачі самостійно та індивідуально виконаних завдань обмежується часом написання комплексної контрольної роботи. Завдання виконані пізніше не приймаються. Винятком є лише поважна причина.

Комплексна контрольна робота проводиться

протягом 2 аудиторних годин в присутності викладача і включає в себе 3 теоретичних і 1 практичне завдання. Наприклад:

Варіант I

1. Назвати ознаки “молодіжного мистецтва” як нового українського феномену у художній культурі 60-х років.

2. Представити діяльність талановитих українських художників: В. Зарецького, Л. Семикіної, Г. Севрук, М. Стороженка в період репресій 1970, 1982 років.

3. Схарактеризувати своєрідність вітчизняного художнього процесу кінця XX століття.

4. Проаналізувати твір мистецтва (за пропозицією викладача).

Кожне завдання комплексної контрольної роботи оцінюється 2 балами, тобто магістрант максимально може отримати 8 балів.

У підсумку вивчення курсу магістрант виконує залікову підсумкову роботу, тематику якої визначає викладач. У структуру підсумкової роботи входить: висвітлення теоретичного питання у вигляді написання тексту лекції (теоретичний компонент); розробка плану-конспекту заняття з вивчення сучасного українського образотворчого мистецтва (методичний компонент); підбір і оформлення зорового ряду (практичний компонент). За виконання підсумкової роботи магістрант максимально може отримати 30 балів.

Широкі можливості для якісної повноцінної професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва дає впровадження різних форм пошуково-дослідної роботи: ознайомлення з публікаціями мистецтвознавчої та педагогічної періодики, науково-популярної літератури; відвідування художніх виставок з наступним аналізом художніх творів; спілкування з художниками; самостійне додаткове вивчення питань тематики курсу за списком рекомендованої літератури; наукові дослідження; підготовка матеріалу для виступу на наукових студентських конференціях і науково-методичних семінарах; участь у художніх виставках.

За модульно-рейтинговою системою навчання загальна кількість балів, яку магістрант може отримати за семестр, дорівнює 100. Перерахунок одержаної суми балів у оцінку робиться за такою шкалою: 90 – 100 балів – “відмінно”; 75 – 89 балів – “добре”; 60 – 74 бали – “задовільно”; 1 – 59 балів – “незадовільно”. Магістранти, які своєчасно виконали графік навчального процесу та набрали 60 і більше балів з дисципліни, що вивчається протягом семестру, отримують залік. Усі інші повинні скласти залік.

ШЛЯХИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Висновки. Результати впровадження авторського курсу “Сучасне українське образотворче мистецтво” в Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка дають підстави стверджувати доцільність використання модульно-рейтингової структури викладання курсу, яке базується на самостійній навчально-пізнавальній роботі магістрантів, індивідуалізації навчання, співтворчості викладача та студентів та фахове спрямування змісту даної навчальної дисципліни з метою підвищення рівня професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.

1. Ахмерова Н.М. Личностно-деятельный поход к контекстному обучению социального педагога // Педагогіка. – 2003. – №5. – С. 56.

2. Балл Г.О. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вид-во “Віпол”, 2000. – С. 134 – 157.

3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

4. Десятов Т.М. Сучасне наукове бачення неперервної професійної освіти: стратегія розвитку в масштабах геополітичних регіонів

// Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2002. – №2. – С. 9 – 23.

5. Професійна освіта: словник: навч. посіб./ Уклад. С.У. Гончаренко та ін. / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.

6. Професійна підготовка педагогічних працівників: науково-методичний збірник / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.

7. О.П. Рудницькі. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

8. Сисосєва С.О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1997. – 35 с.

9. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В.В. Радула. – К.: “екс об”, 2004. – 167 с.

10. Надія Шиян. Використання технології модульно-рейтингового навчання у процесі підготовки вчителя // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія “Педагогічні науки”. – Випуск 4 (51). – Полтава, 2006. – С. 50 – 60.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2009

a b c d a b c d a b c d a b c d a b c d b

?

Джерела мудрості

Îñà³òà³ ìàóèà ìîðàðòü ÿè òððàðã³÷ìèè ðàñòðîñ ðîçàèèè òèà³çàò³ç.
Çàñàîîðè³ àèèèèèèèè òàè ðàñòðîñ ìà àèàî ìàðòàó, òîñîñüîðàà³ àãðàèè
– ìàòà³ òòòèè÷ìà ìèèèèèiü.”

Ààñèüü ìàäç³aîí,
ìàðòèè à³òà-ìàçèèaî ÌÌÌ Óèðàçèè

“Óèðàçèîüè òîñîñüîðàî ìàaî òàîèèèè òèèòàîíò ìà³òò, ÿèà á à³aîîa³aèè
àèèèèèi ÷àòò³ ìòðàaà ìîíáèèòòò³, à òòò à³aòòòò³ ìà³ ìàäè³ çç ðîçàèèè. Ó
ìàèìàðòòàèèèèèèè ìàäèü, àèìàíàààèè ÷aîî, á ìîíàó ìèèaàaî ìàð òòòòàaîiü
³ àèià³÷ìàî ðîçàèèè ìèèiàîiàî òàèaîòò èiæiü æèèèè ÿè çàîòòòòò çç
òàîòòàaäæaîiü ìà æèèèaîòò òèüòò.”

Ààñèüü ìàäç³aîí,
ìàðòèè à³òà-ìàçèèaî ÌÌÌ Óèðàçèè

a b c d a b c d a b c d a b c d a b c d b